

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Vesilaitosyhdistys on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattava noin 90 % maamme vesihuollosta. Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Ampumaratojen ympäristösäännösten siirtämisellä ampumaratalakiin halutaan keskittää lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely yhteen viranomaiseen. Sääntelyn lähtökohdaksi ehdotetaan, että lupaviranomaisena ja ilmoituksen käsittelevänä viranomaisena toimisi Poliisihallitus. Toisena vaihtoehtona on ympäristönsuojelulain muuttaminen siten, että lupaviranomaistehtävät siirrettäisiin kunnilta valtion ympäristölupaviranomaiselle eli Lupa- ja valvontavirastolle. Jos tämä vaihtoehto valitaan, lupaviranomaisia olisi käytännössä kaksi (Poliisihallitus ja Lupa- ja valvontavirasto), mutta tämä olisi silti parannus nykytilanteeseen, jossa lupakäytännöt ovat hajautuneet kuntiin. Ratkaisu selkeyttäisi prosessia ja varmistaisi ympäristöasioiden asiantuntevan käsittelyn.

Ampumaratojen toiminnasta voi aiheutua merkittäviä ympäristöhaittoja, kuten lyijyn vuotamista maaperään ja pohjavesiin. Suomessa on ollut tapauksia, joissa pohjavesi ja maaperä ovat pilaantuneet ampumaratojen toiminnan seurauksena. Näiden riskien hallinta edellyttää ympäristöviranomaisten osaamista. Tehtävien keskittäminen valtion ympäristölupaviranomaiselle mahdollistaisi yhdenmukaiset menettelyt kaikille ja voisi myös parantaa ympäristösäännösten noudattamista. Esitysluonnoksessa mainitaan, että ampumaratojen ympäristölupahankkeen tietojen mukaan noin 370 ampumaradalta puuttuu tällä hetkellä ympäristönsuojelulain mukainen lupa toiminnalleen. Uudistus toisi kaikki siviiliampumaradat säännöllisen valvonnan ja riskiperusteisen haitta-aineiden hallinnan piiriin, jolloin ampumaratatoiminnoista mahdollisesti johtuvia ympäristövaikutuksia vähennetään.

Vesilaitosyhdistys arvioi, että sujuvoittamisen suunta on oikea. Vesihuollon osalta on kuitenkin varmistettava, että vedenhankinta huomioidaan esityksessä eikä pohjavesien suojelun tasoa heikennetä missään oloissa, kun käytäntöjä yhtenäistetään. Tämän vuoksi ehdotamme ympäristönsuojelulain muuttamista siten, että lupaviranomaistehtävät siirrettäisiin kunnilta valtion ympäristölupaviranomaiselle eli Lupa- ja valvontavirastolle. Valtion aluehallinnon uudistuksessa ympäristöasioiden lupa- ja valvontatoiminnot on keskitetty Lupa- ja valvontavirastoon, mikä mahdollistaa yhdenvertaisemmat ratkaisukäytännöt, yhteisen työjonon ja lyhyemmät käsittelyajat. Myös esitysluonnoksessa todetaan kyseisen vaihtoehdon olevan ympäristösääntelyn selkeyden kannalta paras.

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

Ympäristönsuojelulakia on tarpeen soveltaa, sillä ampumaratalaki ei yksin riitä kattamaan pohjavesiä ja vedenhankintaa. Esitysluonnoksen mukaan ympäristönsuojelulakia sovellettaisiin ampumaratoihin vain sen lukujen 1–2 ja 14–16 osalta. Jos pohjaveden pilaantumisen vaara on mahdollinen eikä ympäristönsuojelulain 4 lukua sovelleta ampumaratoihin, on varmistettava, ettei ympäristönsuojelun taso heikkene erityisesti tärkeällä tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella.

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

Ohjesääntömuutosta voidaan pitää perusteltuna, jos tehtävien siirrot toteutuvat esitetyllä tavalla.

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Nykytekstissä ei huomioida vedenhankintaa, vaikka ampumaratojen sijoittaminen ja toiminta voivat vaikuttaa suoraan pohjavesivarantoihin ja vedenottamoiden toimintaedellytyksiin. Tämän vuoksi katsomme, että esitysluonnoksessa on tärkeää mainita erikseen vedenhankinta.

Esitysluonnoksen mukaan maaperän tai pohjaveden pilaantumisen riskiä ei katsottaisi olevan, kun luvanhaltija noudattaisi ampumaratalain ja sen nojalla annettujen säännösten vaatimuksia sekä parhaita käyttökelpoisia tekniikoita (BAT). Ampumaratojen toiminnasta aiheutuvat riskit, kuten lyijyn kulkeutuminen pohjaveteen, ovat todellisia. Tämän vuoksi pohjavesialueille sijoittuvien ampumaratojen vaatimukset tulee vähintään kuvata valtakunnallisesti yhtenäisellä ohjeistuksella, joka yksilöi BAT-ratkaisut sekä näytteenoton ja seurannan minimi. Menettelyjen tulee olla riskiperusteisesti tiukemmat pohjavesialueilla ja vedenhankinnan kannalta merkittävillä alueilla. Ilman tätä ohjeistusta lupakäytäntöjen sujuvoittaminen voi johtaa keventämiseen, joka heikentää pohjavesien suojaa ja vaikuttaa kielteisesti vedenhankintaan.

